

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

170

Vragen van het lid **Jasper van Dijk** (SP) aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *premieshoppen* (ingezonden 3 september 2020).

Antwoord van Minister **Koolmees** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) (ontvangen 23 september 2020).

Vraag 1

Wat is uw oordeel over het bericht «Arbeidsmigrant nog goedkoper gemaakt door detachering»?¹

Antwoord 1

Het artikel geeft aan dat er uitzendbedrijven zijn die op zoek zijn naar manieren om arbeidsmigranten goedkoper naar Nederland te halen, waarbij ook de zogenoemde A1-route onderzocht wordt. Zoals ook aangegeven bij de beantwoording van de vragen van het lid Palland keur ik het fingeren van situaties om premievoordelen te bereiken (premieshoppen) af. Dergelijke praktijken leiden tot oneerlijke concurrentie en moeten daarom tegengegaan worden.

Tegelijkertijd wil ik ervoor waken dat de A1-verklaring of de socialezekerheidsregels over grensoverschrijdende detachering gelijk zouden komen te staan aan premieshoppen. De mogelijkheid om bij detachering voor enige tijd verzekerd te blijven in de zendende lidstaat, beschermt werknemers tegen een verbrokkelde opbouw van socialezekerheidsrechten. In mijn brief van 7 juli² over A1-verklaringen voorzie ik de Kamer van een update over mijn inzet om het oneigenlijk gebruik van deze regelgeving te voorkomen.

Vraag 2 en 3

Klopt de analyse van ABN Amro («Goedkope arbeidsmigrant komt van steeds verder») dat uitzendbureaus voortdurend onderzoeken of arbeidsmigranten goedkoper in Nederland kunnen werken, en arbeidsmigranten bijvoorbeeld (ondanks de herziene detacheringsrichtlijn) via de A1-route voor minder loonkosten in Nederland kunnen werken? Wat is uw oordeel hierover?

¹ Het Financieele Dagblad, 27 augustus 2020 «Arbeidsmigrant nog goedkoper gemaakt door detachering»

² Kamerstuk 35 358, nr. 24

Is de conclusie van ABN Amro juist dat door deze A1-route ook inwoners van landen buiten de Europese Unie via werkvergunningen in Oost-Europese landen in Nederland komen te werken? Acht u dit wenselijk?

Antwoord 2 en 3

Zoals hiervoor aangegeven zijn er uitzendbedrijven die op zoek zijn naar manieren om arbeidsmigranten goedkoper naar Nederland te halen. Het klopt inderdaad dat loonkostenverschillen tussen werkgevers uit het buitenland en Nederlandse werkgevers, bijvoorbeeld in verband met de afdracht van premies voor sociale zekerheden pensioenpremies, daarbij een rol kunnen spelen. Loonkostenverschillen zijn echter niet de enige factor hierbij: zo spelen ook extra kosten voor het verblijf in Nederland een rol, zoals huisvesting, vervoer en compensatie voor de hogere kosten van levensonderhoud.

In mijn brief aan de Tweede Kamer van 12 december 2019 betreffende de implementatiewet nieuwe detachingsrichtlijn heb ik, naar aanleiding van onderzoek dat in 2017 is uitgevoerd door Regioplan, aangegeven dat verschillen in loonkosten voor werkgevers moeilijk inzichtelijk te maken zijn, door de vele verschillende factoren die relevant zijn voor de beloning van een gedetacheerde werknemer en het feit dat er specifieke regelingen bestaan voor elk van deze onderdelen, waarbij sommige EU-wijd worden toegepast en andere per EU-lidstaat verschillen.³

Derdelanders die legaal werken en verblijven binnen een EU-lidstaat kunnen op basis van de Dienstenrichtlijn en de Detacheringsrichtlijn in andere EU-lidstaten te werk worden gesteld.⁴ Als werknemers van buiten de Europese Unie legaal in Europa verblijven en werken, kunnen zij ook onder de coördinatieverordening voor de sociale zekerheid vallen (Verordening (EG) 883/2004).⁵ Deze verordening maakt het mogelijk dat een gedetacheerde werknemer, onder voorwaarden, voor maximaal 24 maanden verzekerd blijft in de zendende lidstaat. Dat gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheden die de EU-regelgeving en de nationale wetgeving op dit punt bieden is op zich niet ongeoorloofd. Maar als er via bijvoorbeeld schijnconstructies misbruik wordt gemaakt van deze regelgeving is dit zeer onwenselijk. Dit geldt zowel voor premieshoppen voor werknemers met de nationaliteit van een derde land, als voor premieshoppen voor werknemers met de nationaliteit van een EU-lidstaat.

Vraag 4

Heeft u hierover overleg met (door)zendlanden als bijvoorbeeld Polen, dat in 2017 zo'n 600.000 werkvergunningen en 1,8 miljoen 6-maanden werkvergunningen aan buurlanden verstrekte?⁶

Antwoord 4

Ja, ik heb met bijvoorbeeld Polen gesproken over het toelatingsbeleid van Polen voor werknemers afkomstig uit landen zoals Oekraïne. Daarbij gaf men van Poolse zijde aan dat het overgrote deel van deze werknemers op Pools grondgebied wordt ingezet. Ik wijs er op dat het inzetten van derdelanders bij tekorten op de eigen arbeidsmarkt een nationale competentie is van de lidstaten.

Vraag 5

Heeft u er zicht op hoeveel mensen nu al via deze route werken in Nederland? En vanuit welke landen komen deze mensen overwegend? Kunt de cijfers van de afgelopen vijf jaar overleggen?

³ Kamerstuk 35 358, nr. 5

⁴ Conform jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie in o.a. in de zaken Van der Elst C-43/93 en Rush Portuguesa C-113/89.

⁵ Verordening (EG) 1231/2010 bepaalt wanneer onderdanen van derde landen onder de reikwijdte van Verordening (EG) 883/2004 vallen.

⁶ Europese Commissie, 30 januari 2020 «Annual Report on intra-EU Labour Mobility» (<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8242&furtherPubs=yes>)

Antwoord 5

Sinds 1 maart 2020 is de meldplicht op grond van de Wet arbeidsvoorwaarden gedetacheerde werknemers in de Europese Unie (WagwEU) van kracht. Op dit moment zijn er nog geen jaarcijfers over 2020 beschikbaar. Tot 1 maart 2020 gold op grond van het toenmalige artikel 1e van het BuWav (vrij verkeer van diensten) en de Regeling melding Wet arbeid Vreemdelingen een notificatieplicht bij het UWV, voor de detachering van werknemers uit derde landen die rechtmatig in een andere lidstaat verblijven en werken. Onderaan treft u een bijlage aan, met daarin een overzicht van de aantallen gemelde werknemers die op grond van deze notificatieplicht gemeld zijn bij UWV, van de jaren 2015 tot en met 2019. Daarbij is – in lijn met de daarover verschenen persberichten – vooral de relatieve groei van het aantal werknemers uit Oekraïne opvallend. Het gebruik van A1-verklaringen maakte geen onderdeel uit van de UWV notificatieplicht en is uit deze cijfers niet af te leiden. Deze cijfers zien dan ook niet op A1-verloning. Daarnaast beschikken wij over cijfers over de A1-verklaringen. Het gaat dan om cijfers over het aantal ontvangen A1-verklaringen per zendend land. Wel is het zo dat die cijfers niet gesorteerd kunnen worden op nationaliteit. Wij kunnen wel zien hoeveel A1-verklaringen er bijvoorbeeld door Polen worden afgegeven voor tewerkstelling in Nederland, maar niet of het dan gaat om een Unieburger of een derdelander. Deze cijfers zijn openbaar en hier heb ik recentelijk in de brief van 7 juli over premieshoppingen naar verwezen⁷.

Vraag 6

Hoe ziet u de relatie tot derdelanders die niet alleen voor loon- en huisvesting, maar ook voor verblijfsstatus afhankelijk zijn van hun werkgever, aangezien het in de praktijk al niet mogelijk is om burgers uit de Europese Unie te beschermen tegen uitbuiting?

Antwoord 6

De positie van werknemers afkomstig van buiten de EU is, net als de positie van mobiele EU-werknemers, kwetsbaar, zo niet kwetsbaarder. Het kabinet is zich daar terdege van bewust en de inzet van het kabinet is dan ook gericht op het bevorderen van fatsoenlijke woon- en werkomstandigheden voor alle werknemers in Nederland, ongeacht hun herkomst. Ik wijs in dit verband ook op het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten dat is ingesteld om voorstellen te doen om de werk- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten te verbeteren

Vraag 7

Deelt u de mening dat uitzendbureaus hiermee premieshoppingen en loondump faciliteren, aangezien werkgevers veel minder kosten maken?

Antwoord 7

Ja, voor zover het uitzendbureaus betreft die constructies opzetten en misbruik maken van A1-verklaringen om zo minder kosten te maken. Dit is zowel voor de gedetacheerde werknemer als uit het oogpunt van een gelijk speelveld zeer onwenselijk.

Vraag 8

Wat vindt u ervan dat bedrijven – ondanks de wettelijke aanscherping rond flexwerk in de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) – opnieuw op zoek gaan naar goedkope arbeid door middel van A1-verloning?

Antwoord 8

Zoals aangegeven bij de beantwoording van de vragen van het lid Palland heb ik op dit moment geen helder beeld van dit effect van de WAB. In mijn brief van 5 juni 2020 inzake de quickscan naar de effecten van de WAB Monitoring en evaluatie WAB, heb ik al opgemerkt dat het lastig de effecten van de WAB los te bezien van de ingrijpende arbeidsmarkteffecten van de coronacrisis, het overheidsbeleid ter zake en de economische gevolgen. Niettemin worden aan de hand van diverse onderzoeken op dit moment verschillende aspecten van de impact van de WAB in beeld gebracht.

⁷ Kamerstuk 35 358, nr. 24

Wanneer de resultaten daarvan bekend zijn zal uw Kamer hierover nader worden geïnformeerd.

Vraag 9

Op welke manier gaat u dit soort vormen van premieshoppen tegen? Bent u van mening dat de detachingsrichtlijn verder moet worden aangescherpt?

Antwoord 9

De detachingsrichtlijn gaat niet over sociale zekerheid. De coördinatie van sociale zekerheid binnen de Europese Unie is geregeld in Verordening (EG) 883/2004. Een aanscherping van de detachingsrichtlijn zou dan ook geen uitkomst bieden.

In mijn brief van 7 juli over A1-verklaringen voorzie ik de Kamer van een update over mijn inzet om het oneigenlijk gebruik van deze regelgeving te voorkomen. De SVB heeft sinds enige tijd een handhavingsteam dat zich specifiek richt op de handhaving op A1-verklaringen. De SVB en ketenpartners werken daarnaast intensiever samen om feiten te achterhalen en signalen en kennis te delen. Ik verwacht daarnaast dat de Europese Arbeidsautoriteit een rol kan spelen in het tegengaan van premieshoppen. Ook wordt Verordening (EG) 883/2004 momenteel herzien. Nederland zet zich ervoor in om de regels over detacheringen en A1-verklaringen te verbeteren en zo de fraude en misbruik met A1-verklaringen en premieshoppen te bestrijden. Op dit front zijn al belangrijke maatregelen voorgenomen. Zowel in de Raad als in het Europees parlement was bijvoorbeeld voldoende steun voor de verplichting voor de uitgevende instelling om een A1-verklaring met terugwerkende kracht in te trekken bij fraude. De mogelijkheid voor het werkland tot weigering van een A1-verklaring als die niet helemaal is ingevuld en het opnemen van een verplichte voorafgaande verzekering van drie maanden voor detachering zijn stappen in de goede richting. Daarbij is het wel van belang om te onderstrepen dat er op dit moment geen akkoord kan worden bereikt op dit dossier omdat partijen het niet eens kunnen worden over de aanpassingen in twee hoofdstukken, namelijk het hoofdstuk toepasselijke wetgeving (met daarin de regels over detachering en A1-verklaringen) en het hoofdstuk werkloosheid. Nederland heeft ook zwaarwegende belangen op het werkloosheidshoofdstuk. Of Nederland kan instemmen met een akkoord hangt af van het bereikte resultaat op beide hoofdstukken. Ik informeer uw Kamer als er voortgang is.

Overzicht notificaties bij UWV

2019

Notificaties EU Dienstenverkeer (groter dan 100)	werk- nemers
Burger van Oekraïne	3.852
Turkse	1.866
Burger van Bosnië-Herzegovina	1.339
Burger van Servië	947
Filipijnse	924
Burger van Rusland	229
Burger van Azerbajdsjan	193
Marokkaanse	140
Burger van Belarus	124
Burger van India	123
overig (41 van de 51 nationaliteiten)	1.135
totaal	10.872

2018

NOTIFICATIES EU DIENSTENVERKEER groter dan 51 (10% van het aantal werknemers)	werk- nemers
Burger van Oekraïne	1.067
Turkse	926
Burger van Bosnië-Herzegovina	531
Burger van Kroatië	513
Filipijnse	465
Burger van Servië	368
Macedonische	60
Burger van Kosovo	60
Burger van Rusland	60
Marokkaanse	58
Burger van Belarus	55
Srilankaanse	52
overig (44 van de 56 nationaliteiten)	430
totaal	4.645

2017

NOTIFICATIES EU dienstenverkeer nationaliteit (groter dan 19)	2017 werknemers
Burger van Kroatië	1409
Turkse	792
Burger van Oekraïne	476
Burger van Bosnië-Herzegovina	401
Burger van Servië	234
Filipijnse	161
Macedonische	34
Marokkaanse	34
Burger van Rusland	31
Burger van India	30
Zuidkoreaanse	22
Burger van Kosovo	22
Tunesische	21
Syrische	21
Srilankaanse	21
overig (43 van de 58 nationaliteiten)	164
totaal	3873

2016

jaar in nationaliteit	2016 werknemers
Burger van Kroatië	1438
Turkse	650
Burger van Bosnië-Herzegovina	574
Burger van Servië	313
Burger van Oekraïne	266
Filipijnse	117
Indonesische	79
Tunesische	37
Burger van India	32
Burger van Rusland	25
Burger van Montenegro	23
Zuidkoreaanse	18
Macedonische	15
Syrische	15
Marokkaanse	13
Chinese	13
Burger van Georgië	12
Burger van Kazachstan	9
Braziliaanse	9
Roemeense	8
Srilankaanse	8
Amerikaans burger	8
Letse	6
Australische	6
overig (32 van de 56 nationaliteiten)	95
totaal	3789

2015

NOTIFICATIES REGULIER	
jaar in nationaliteit	2015 werknemers
Burger van Bosnië-Herzegovina	216
Burger van India	26
Burger van Kroatië	581
Burger van Oekraïne	79
Burger van Rusland	33
Burger van Servië	259
Chinese	40
Filipijnse	119
Indonesische	26
Macedonische	23
Turkse	507
Zuidkoreaanse	34
(leeg)	26
overig	201
totaal	2170